עין משפט נר מצוה

ג א מיי' פי"ח מהלכות פסוה"מ הלכה ז:

ד ב מיי' פי"א מהלכות פסוה"מ הלכה א:

ה ג מיי' פי"ז מהלכות פסוה"מ הלכה י יא:

[א] קמ"ל דבהא מודה: להקטיר לבונתה למחר רבי יוסי אומר פסול ואין בו כרת: אמר ר"ל אומר היה ר' יוסי אין מתיר מפגל את המתיר וכן אתה אומר [ב] בשני בזיכי לבונה של לחם הפנים שאין מתיר מפגל את המתיר מאי וכן אתה אומר מהו דתימא טעמא דרבי יוסי בלבונה משום דלאו מינה דמנחה היא אבל בשני בזיכי לבונה דמינה דהדדי נינהו אימא מפגלי אהדדי קמ"ל ומי מצית אמרת טעמא דר' יוסי בלבונה לאו משום דלאו מינה דמנחה היא והא קתני סיפא אמרו לו מה [ג] שינתה מן הזבח אמר להן הזבח דמו ובשרו ואימוריו אחד ד] ולבונה אינה מן המנחה מאי אינה מן המנחה אינה בעיכוב מנחה דלאו כי היכי דמעכב להו קומץ לשירים דכמה דלאו [א]מתקטר קומץ לא מיתאכלי שירים ה"נ מעכב לה ללבונה אלא אי בעי האי מקטר ברישא ואי בעי האי מקטר ברישא ורבנן כי אמרינן אין מתיר מפגל את המתיר ה] (א)(גבי שחט אחד מן הכבשים לאכול מחבירו למחר דאמרת שניהם כשרים) ו] ה"מ היכא דלא איקבעו בחד מנא אבל היכא דאיקבעו בחד מנא כחד דמי א"ר ינאי ליקוט [כ]לבונה בזר פסול מ"ט א"ר ירמיה משום הולכה נגעו בה ז] קסבר [ג]הולכה שלא ברגל שמה הולכה ח] והולכה בזר פסולה אמר רב מרי אף אנן נמי תנינא זה [ג]הכלל כל הקומץ ונותן בכלי והמוליך והמקטיר בשלמא ט] קומץ היינו שוחט מוליך נמי היינו מוליך מקטיר היינו זורק אלא נותן בכלי מאי קא עביד אילימא משום דדמי לקבלה מי דמי התם ממילא הכא קא שקיל ורמי אלא משום דכיון דלא סגיא ליה דלא עבד לה עבודה חשובה היא על ברחיך משוי לה כקבלה ה"נ כיון דלא סגיא לה דלא עבד לה עבודה חשובה היא על ברחיך משוי לה כי הולכה לא לעולם דדמי לקבלה ודקא קשיא לך התם ממילא הכא קא שקיל ורמי מכדי תרווייהו קדושת כלי הוא מה לי ממילא מה לי קא שקיל ורמי: **מתני'** שחט שני כבשים לאכול אחת מן החלות למחר הקטיר שני בזיכין לאכול אחד מן הסדרים י] למחר רבי יוסי אומר אותו החלה ואותו הסדר שחישב עליו פיגול וחייבין עליו כרת והשני פסול ואין בו כרת וחכמים אומרים [ג]זה וזה פיגול וחייבין עליו כרת: **גמ'** אמר רב הונא אומר היה רבי יוסי פיגל בירך של ימין לא נתפגל הירך של שמאל מאי טעמא [ד]איבעית אימא סברא ואיבעית אימא קרא איבעית אימא סברא לא עדיפא מחשבה ממעשה הטומאה אילו איטמי חד אבר מי איטמי ליה כוליה ואיבעית אימא קרא [1]והנפש האוכלת ממנו עונה תשא ממנו ולא מחבירו איתיביה רב נחמן לרב הונא [ה](וחכמים אומרים) לעולם אין בו כרת עד שיפגל בשתיהן בכזית בשתיהן אין באחת מהן לא מני אילימא רבנן אפילו באחת מהן נמי אלא פשיטא רבי יוסי יא] אי אמרת בשלמא חד גופא הוא מש"ה מצטרף

אלא

קמ"ל דבהא מודה. דטעמא לאו משום הכי הוא אלא משום דמפרש לקמן אין מתיר מפגל יב] מתיר: **אומר היה ר' יוסי.** כלומר ה"ט דר' יוסי: **אין מתיר מפגל את המתיר.** אין עבודת מתיר זה כגון קומץ מועלת לפגל יג] מתיר האחר הלבונה במחשבה שהוא מחשב על הלבונה בעבודת הקומץ: **וכן אתה אומר בבזיכי לבונה.** שאם הקטיר האחד מבזיכי לחם הפנים ע"מ להקטיר האחר למחר אינה מחשבה לפגל: **מאי וכן.** פשיטא דכל היכא דאיכא שני מתירין פליג ר' יוסי: **לאו מינה דמנחה היא.** דזו סולת וזו לבונה: **אינה בעיכוב מנחה.** כלומר לעולם טעמא משום דאין מתיר מפגל את המתיר וה"ק להו הזבח כולו אחד והדם הוא יד] מתיר את האימורים הלכך כי חישב על האימורים חוץ לזמנו בשעת עבודת דם לאו שני מתירין נינהו אבל לבונה אינה מעכבת מנחה אינה בכלל עכוב שירים [ו]ואין הקומץ מעכב הלבונה מהקטיר כי היכי דמעכב שיריים הילכך הויא לבונה מתיר בפני עצמו [ז] ואמר אין מתיר מפגל את המתיר: **היכא דלא איקבעו בחד מנא.** כגון גבי כבשי עצרת דמודו רבנן בסיפא דמתני' [ח] שחט אחד מן הכבשים לאכול מחבירו למחר שניהם כשרים דשניהם מתירין את הלחם טו] התם ודאי אמר אין מתיר מפגל את המתיר: **ליקוט לבונה.** דלאחר הקטרת הקומץ היה מלקט הלבונה מעל הסלת ומקטירו: **משום הולכה נגעו בה.** שזה [ט] שליקטה ונתנה לכהן מיעט בהילוך הכהן והולכה אחת מן העבודו' דגמרי' מזבחים דכתיב בהו הולכה טז] דכתיב [י] והקריבו בני אהרן ואע"ג דאמר מר (זבחים דף ד.) זו קבלת הדם אפ"ה לשון הולכה הוא כדאמרינן בסוף הכל חייבין בראייה (חגיגה יא.): **שלא ברגל.** כגון זר [כ] שלא זז ממקומו אלא ליקט והושיטה לכהן: **תנינא.** דליקוט לבונה עבודה היא: **זה הכלל.** בפ"ק [יב.] וקחשיב [ל] להנך ד' עבודות חשובות. קומץ דמי לשוחט דזה נוטל ומפריש חלק יז] לגבוה מחלק כהנים וכן זה: **התם ממילא.** נופל הדם במזרק הכא שקיל קומץ ורמי בכלי: יח] **ה"נ.** בליקוט לבונה: **קדושת כלי הוא.** יט] [מ]דמקדש מקבל דם בכלי והנותן בכלי מקדש ה"נ קומץ בכלי ובדבר זה דומין אבל ליקוט לבונה דלא דמי לחדא מהנך לאו עבודה היא: **מתני' שני כבשים.** כבשי עצרת דכתיב ושני כבשים בני שנה לזבח שלמים (ויקרא כג) ואותם כבשים מתירין ומקדשין לשתי הלחם ואע"ג דז' כבשים ופר ואילים שנים ושעיר עזים כתיבי התם כ] מפרש בפרק התכלת (לקמן מז.) שאין הלחם קדוש אלא בשחיטת שני כבשים שלמים הואיל והוזקקו עמו בתנופה: **אותו החלה או אותו הסדר כו'.** וטעמא דרבי יוסי מפרש בגמ': **גמ'** ימין ושמאל לאו דוקא: **לא נתפגל ירך שמאל.** והאוכלה אין חייב כרת: **אילו איטמי חד אבר.** לאחר שהופרש מן הבשר: **לעולם אין בו כרת.** בלחם האחר שלא חישב עליו: **עד שיפגל** כא] **בשתיהן** [נ]**החלות בכזית.** כלומר אפילו לא פיגל אלא בכזית בין שתיהן הוי כולהו פיגול: **באחת מהן לא.** נתפגלה חבירתה: **אפילו באחת מהן נמי.** דהא אמר במתני' זה וזה פיגול: **אי אמרת בשלמא.** גבי ירכות כב] דמזבח אחד אתו חד גופא נינהו ואי פיגל בזו נתפגלה זו משום הכי מצטרפות חלות כזית למחר בין שתיהן דמהני להו מה שעירבו זה (א) במחשבתו כאילו באו שתיהן מגוף אחד דאמרינן לקמן (דף יד:) דעירב מחשבתו מהני לצרפן וגבי חלות כג] ה"ט דבאחת מהן לא נתפגלה חבירתה משום דלא מחד גופא אתו ובמחשבתו נמי לא עירבן:

אלא

משום הולכה נגעו בה קסבר הולכה שלא ברגל כו'. בסוף פ"ק דזבחים (דף יג:) שמעתי שטבילת אצבע מפגלת וחד טעמא הוא דמסיק עלה אף אנן נמי תנינא כי הכא ואפ"ה לא קאמר עלה קסבר הולכה שלא ברגל כד] הוא: **לאכול** אחד מן הסדרים. הוא הדין חלה אחת מן הסדרים שאותו הסדר פיגול כה] מדבעי רבי יוחנן בגמ' בלחמי תודה מהו במנחת מאפה תנור מהו משמע דמיבעיא ליה משום דהוו שני מינים אבל אותו מין פשיטא דנתפגל והא דקאמרינן בגמרא אילו איטמא חד אבר מי איטמא כוליה אע"ג דשייך האי טעמא בחלה אחת שאם נטמאה אחת לא נטמא כל הסדר מ"מ לענין פיגול נתפגל הואיל והוקבעו בסדר אחד וחשיב כחד לענין פיגול טפי מפיגל בירך של ימין דלא נתפגל ירך שמאל ושמא גם לענין טומאה אם נטמאה אחת נטמא כל הסדר והא דנקט הכא ובסיפא אחד מן הסדרים ולא נקט חלה אחת מאחד מן הסדרים [ס] משום רבותא דר"י ובסיפא משום רבותא דחכמים דאע"פ שחישב על כל הסדר אפ"ה אותו סדר דוקא פיגול וטמא והשני אינו פיגול וטהור: **אי** אמרת בשלמא חד גופא. נראה דהשתא נמי ס"ל דהא דמצטרפין כי ערבינהו היינו מטעם דדרשינן לקמן (דף יד:) הכתוב עשאן גוף אחד והכתוב עשאן שני גופין ומש"ה פריך אי אמרת בשלמא דשתי ירכות חשיבי חד גופא דאם פיגל בזו נתפגלה זו מש"ה מצטרף כו] [ע] כמו כשמערב דהכתוב עשאן גוף אחד אלא אי אמרת דשתי ירכות נמי חשיבי תרי גופי מה מועיל מה שעשאן הכתוב גוף אחד לאפשר [פ] נמי דלמאי דקסבר רב הונא אם חישב בשתי הירכות בכזית לא הוי פיגול [צ] אם איתא דחשיבא לאחר שהובדלו זו מזו וצ"ע ובקונטרס פירש בע"א:

פיגל

מסורת הש"ס

א) רס"ק מ"ז, ב) [זבחים יד:], ג) [לעיל יב.], ד) [ברכות ד: וש"נ], ה) רס"ק מ"ז, ו) דאין כו' מלהקטיר כו' לשיריים הלכך כו'. צ"ק, ז) עצמו הס"ד אח"כ מה"ד כי אמר אין מתיר מפגל את המתיר אלא היכא דלא כו' והד"א. צ"ק, ח) [לקמן טו:], ט) שזר. צ"ק, י) [ויקרא א], כ) זה. צ"ק, ל) קחשיב. צ"ק, מ) דמקבל מקדש הדם בכלי והנותן מקדש הקומץ בכלי ובדבר זה כו'. צ"ק, נ) החלות הס"ד אח"כ ד"ה בכזית כו' פיגול הס"ד, ס) הכא משום. צ"ק, ע) צ"ל נמי, פ) נמי דקסבר. צ"ק, צ) נ"א אם איתא דחשיב כתרי גופי לאחר כו'. צ"ק,

◆

תורה אור השלם

1. וְאִם הֵאָכֹל יֵאָכֵל מִבְּשַׂר זֶבַח שְׁלָמָיו בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי לֹא יֵרָצֶה הַמַּקְרִיב אֹתוֹ לֹא יֵחָשֵׁב לוֹ פִּגּוּל יִהְיֶה וְהַנֶּפֶשׁ הָאֹכֶלֶת מִמֶּנּוּ עֲוֺנָהּ תִּשָּׂא: ויקרא ז יח

◆

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה אי אמרת וכו' זה בזה במחשבתו:

◆

מוסף רש"י

ליקוט לבונה. ואת כל הלבונה, גבי הקטרה כתיב דמקטר קומץ ולבונה כי הדדי. (סוטה יד: ועי' ברש"ש כאן). **זה הכלל כל הקומץ ונותן בכלי והמוליך והמקטיר.** בד' עבודות הללו מפגלין במנחה דגמרינן מזבחים בהקישא כדאמר בריש פירקין (דף ג:) דאיתקש מנחה לחטאת, ומההיא היקישא גמרינן מחשבה דפוסלת במנחה, ומינה מה זבח נפגל בד' עבודות שחיטה וקבלה הולכה וזריקה כדאמרינן בת"כ אף מנחה בד' עבודות, קמילה כנגד שחיטה ומתן כלי כנגד קבלה והולכה כנגד הולכה והקטרה כנגד זריקה (לעיל יב.). **בשלמא קומץ.** מפגל דהיינו כשוחט שמוציא דם שהוא חלק גבוה מן הבשר שהם שיריים אף זה הפריש קומץ מתוך שיריים, וכן שאר ג' עבודות מפגלים מהיקישא דהוקש מנחה לזבח דכתיב זאת התורה ואמר לקמן (דף נח.) בהך היקישא מה שלמים מפגל ומתפגלין אף כל מפגלין ומתפגלין **אלא משום דכיון דלא סגיא ליה דלא עבד.** קומץ לכלי לקדשו בתוכו כדאמרינן לעיל (דף יא.) שלא בכלי שרת פסולה ואמרינן טעמא במסכת סוטה בפרק שני (דף יד:) מידי דהוה אדם, דם לאו אע"ג דקדישתיה סכין בצואר בהמה הדר בעי לקבוליה וקדושיה בכלי זימנא אחריתי, קומץ נמי אע"ג דקדשה מנחה כולה בכלי בעי לקדושי קומץ זימנא אחריתי, הלכך עבודה חשובה היא ומפגלא **לעולם דדמי לקבלה.** הלכך אתיא בהיקישא דאיתקוש מנחות לשלמים, דהא איתרבי קבלה בשלמים לפגל כדאמרינן לעיל ומתן כלי במנחה כקבלה בדם (זבחים יג:).

◆

שיטה מקובצת

[א] קמ"ל דבהא מודה ר"י וטעמיה לאו משום דאין מפגלין בחצי מתיר אלא משום דאין מתיר מפגל מתיר אבל קומץ ע"מ להקטיר קומצה למחר אין זה מתיר [אחר] אלא במתיר עצמו שהוא עובד מחשב לעוותו משמע לפי המסקנא דהכא דס"ל שפיר לר"י דמפגלין בחצי מתיר ותימה דאמרינן לקמן בפירקין פיגל בקומץ ולא בלבונה ר"מ אומר פיגול וחייבין עליו כרת וחכמים אומרים אין בו כרת עד שיפגל בכל המתיר אלמא פליגי במפגלין בחצי מתיר והכא מסקינן דלכ"ע מפגלין בחצי מתיר וי"ל א) דהכא מיירי במחשב בקמיצה לעוות הלבונה שהיא חצי מתיר אבל לקמן מיירי דמחשב בשעת הקטרת הקומץ ולא חישב בשעת הקטרת הלבונה והיינו מחשב בעסק חצי מתיר ובהא פליגי אבל הכא מיירי במחשב בעסק מתיר שלם כגון מחשב בשעה שהוא עוסק בקמיצה ואין שם קמיצה אחרת שאין הלבונה נקמצת: ב] בשני בזיכי לבונה פ"ה. דבשעה שהקטיר הבזך של לבונה חישב על חבירו חוץ לזמנו ולא נהירא דלקמן פליגא בהא דאיכא למ"ד הקטרה (נמחק ונ"ל שכך צ"ל) [מפגלת] הקטרה ואפי' לר"י דאמר אין מתיר מפגל מתיר שאני התם דפשטא מחשבה בכולה מנחה. תו"ח: ובתוס' אחרות כתוב ולא נהירא דהא פשיטא לקמן דאין הקטרה מפגלת הקטרה ופי' ה"ר שמשון שחישב בשעת סילוק בזך זה להקטיר בזך חבירו למחר וכשסילק הבזך השני חישב להקטירו הוא נמי למחר דהוי עסק מתיר שלם דבשני הסילוקים היה מחשבה ומ"מ אינו פיגול לר' יוסי דאמר אין מתיר מפגל מתיר: ובתוס' אחרות כתוב כגון שבשעת סילוק הבזך האחר חישב ולא הוי חצי מתיר דמיירי בשעת סילוק הבזך חישב להקטיר חבירו חוץ לזמנו ובשעת סילוק השני חישב להקטיר הראשון חוץ לזמנו ולא הוי חצי מתיר כיון דפיגל בכל המתירין ע"כ: ג] מה שנא זו מן ותיבת שינתה נמחק: ד] ולבונה אינה מן המנחה. אלמא במינה דהדדי תליא מילתא ומשני אינה בעיכוב מנחה כו'. ואלאו דרישא דמילתא קאי כמו שהולך ומפרש דאי בעי כו'. דלאו כי היכי דמעכב כו' מן הדין היה [לו] לומר נמי כי היכי דמעכב ב) דם אימורים אימורים מעכבין הבשר נהי דאם הוקטרו אימוריו כשר מיהו אי אתנהו מעכבי (נמחק ונ"ל שכצ"ל) [דכן] היה לו לומר שהרי היה מפרש מתניתין דקתני דמו ובשרו ואימוריו אחד והיא [היא] כלומר כמו דקומץ מפגל לשירים משום דמעכב להו ה"נ דמו מפגל אימוריו משום דמעכב להו אבל הקטרת הקומץ לא [מצי] מעכב ללבונה ולא מצי מפגל ליה. תו"ח: ה] מן תיבת גבי עד תיבת כשרים נמחק: ו] היכא דלא איקבע בחד מנא פ"ה כבשי עצרת ועוד פי' לקמן במתני' ואע"ג דשבעה כבשים ופר ואילים כתיבי התם מפורש בפ' התכלת שאין הלחם קדוש אלא בשחיטת שני כבשי שלמים ותימה כיון דחשבינן לכל חד וחד מהני שני כבשים חצי מתיר א"כ היכי קתני בסיפא דמתני' שחט אחד מן הכבשים לאכול ממנו למחר הוא פיגל וחבירו לא פיגל והאיך הוא פיגל והלא הוא מפגל בעסק חצי מתיר הוא זה ופלוגתא היא לקמן במתני' אי מפגלין בחצי מתיר דתנן פיגל בקומץ ולא בלבונה ר"מ אומר פיגל וחייבים עליו כרת וחכמים אומרים עד שיפגל כל המתיר וי"ל דשחט אחד מן הכבשים לאכול ממנו למחר (אין) [לא הוי] מפגל בחצי מתיר שהרי כל אחד ואחד מן הכבשים מתיר את עצמו בלא חבירו אבל לענין היתר הלחם אין כל אחד ואחד כי אם חצי מתיר: ז] קסבר הולכה שלא ברגל כו' (נמחק בזה הדבור כמה תיבות ונ"ל שכצ"ל) [משמע] דאי לא שמה הולכה כשרה בזר ותימה דבסוף [פ"ק] דזבחים פליגי אמוראי מחשבת פסול אם חישב בהולכה שלא ברגל אי פסל [אין] לא וקאמר אפילו למ"ד הולכה שלא ברגל לא שמה הולכה [פסולה בזר] שמיעט בהולכת כהן [וי"ל] הכא בליקוט לבונה ג) [אי לא] שמה הולכה איכא למילף מזבחים ואי משום דחסרה הולכה ליכא שהרי כהן מוליכה ולא עשה [זר אלא] ליקוט והליקוט אינו [עבודה]. גי' תו"ח: ח] והולכה בזר פסולה בשילהי [פרק קמא] דזבחים קאמר הוליכו זר והחזירו כהן וחזר והוליכו פליגי בה בני ר' חייא ור' ינאי חד אמר כשר וחד אמר פסול מר סבר [אפשר] לתקונה ומר סבר [לא] אפשר לתקונה ותימה

שיטה מקובצת (המשך)

אמאי לא קאמר תסתיים דר' ינאי הוא דקאמר לא אפשר לתקוניה מדקאמר הכא לקוט לבונה בזר פסולה וצ"ע. תו"ח: ט] קומץ. (זבחים דף יג ע"ב): י] לאכול אחד מן הסדרים של לחם הפנים. וה"ה דהוה מצי למימר אחת מן השנים עשר חלות: יא] אי אמרת בשלמא חד גופא פי' מסתמא שאם פיגל בירך [זו] נתפגל חבירו וכן בחלות משום הכי כי ערבינהו [לחלות] מתערב וטעמא דר' יוסי במתני' דאמר פיגל בחלה זו לא נתפגל חברתה כדאמרינן בסוף שמעתין דמפיק ליה מקרא אי פלגינהו דמיפלגי אבל ירך דליכא קרא מפגלין לירך שניה בסתם. תו"ח: יב] מפגל את המתיר: יג] לפגל המתיר האחר כגון הלבונה: יד] הוא המתיר את האימורים להקטיר הלכך כי חישב על האימורים להקטיר חוץ לזמנו בשעת עבודת הדם מפגל דלאו שני מתירין כו' אינה בעיכוב מנחה כלומר אינה בכלל עיכוב השירים ואין הקומץ כו' דמעכב השירים: טו] הלחם הלכך התם ודאי אמר דאין: טז] הולכה כדכתיב: יז] חלק גבוה: יח] בכלי הס"ד ומה"ד דכיון דלא סגי דלא עביד קידוש בקומץ דאמרינן בפ"ב דסוטה (דף יד ע"ב) מידי דהוי אדם אף על גב דקדישתיה הסכין בצואר הדר מקדש ליה בכלי שרת הכי נמי אף על גב דקדיש למנחה כולה הדר בעי קדושי לקומץ: יט] הוא דהמקבל מקדש לדם בכלי והנותן בכלי מקדש קומץ בכלי ותיבות הכי נמי נמחק: כ] התם תריץ הנך דמוספין נינהו דקא הדר וכתבי לה גבי מוספים בפרשת מוסף. רש"י כת"י: כא] בשתי החלות ותיבת בשתיהן נמחק: כב] ירכות דמשום דמזבח: כג] חלות נמי ה"ט: כד] ברגל כו' ותיבת הוא נמחק: כה] פיגול. גליון מדאמרינן דטעמא דר"י משום דפלגינהו מפלגי וכל חלה חלוקה לגוף אחת דכתיב ד) שתים החלות. תו"ח: כו] כאן כשמערב ותיבת כמו נמחק:

א) נראה דצ"ל וי"ל דלא דמי להתם כלל דלקמן מיירי במחשב בשעת הקטרת וכו'. ב) אולי צ"ל המעכב להו אימורים לבשר דנהי דאם הוקטרו וכו'. ג) נראה דצ"ל בליקוט לבונה אי שמה הולכה איכא למילף מהולכה דאברים דפסולה בזר אבל אי לא שמה הולכה ליכא למילף מזבחים דאי משום דחסרה וכו'.

ד) נראה דצ"ל דכתיב שני עשרונים יהיה החלה האחת כצ"ל וקצת נראה דהך גליון תוס' פליג על התוס' שלנו וס"ל דלא נתפגל החלות האחרות שבאותו הסדר וצ"ע.